

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Загальна інформація про навчальну дисципліну

Повна назва навчальної дисципліни	Історія античності
Повна офіційна назва закладу вищої освіти	Сумський державний університет
Повна назва структурного підрозділу	Навчально-науковий інститут права. Кафедра історії
Розробник(и)	Нестеренко Вадим Анатолійович
Рівень вищої освіти	Перший рівень вищої освіти, НРК – 6 рівень, QF-LLL – 6 рівень, FQ-EHEA – перший цикл
Семестр вивчення навчальної дисципліни	16 тижнів протягом 2-го семестру
Обсяг навчальної дисципліни	Обсяг навчальної дисципліни становить 5 кредитів ЄКТС, 150 годин, з яких лекцій - 32 години, семінарських - 32 години, ІРС - 86 год.
Мова викладання	Українська

2. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі

Статус дисципліни	Обов'язкова навчальна дисципліна для освітньої програми "Історія"
Передумови для вивчення дисципліни	Передумови для вивчення відсутні
Додаткові умови	Додаткові умови відсутні
Обмеження	Обмеження відсутні

3. Мета навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни є досягнення сучасного, фундаментального мислення та системи спеціальних знань у галузі всесвітньої історії, особливостями суспільно-політичного, суспільно-економічного та культурного розвитку Античного світу в найрізноманітніших аспектах, які стали основою формування сучасної цивілізації.

4. Зміст навчальної дисципліни

Тема 1 Вступ. Теоретико-методологічні засади курсу Предмет, завдання, функції та методологія курсу. Джерела вивчення й історіографія. Особливості становлення й розвитку Античного світу, періодизація. Характеристика джерел з історії Стародавньої Греції.
Тема 2 Крито-Мікенський (догомерівський) період Критське суспільство у III- початку II тис. до н.е. Розквіт Критського царства у II тис. до н.е. Культура стародавнього Криту. Ахейська Греція й формування Мікенської культури.

<p>Тема 3 Гомерівський період. Архаїчна та класична Греція (VIII-VI ст. до н.е.)</p> <p>Господарський розвиток, органи управління й соціальна структура в Гомерівський період. Соціально-економічний та політичний розвиток. Формування полісного устрою. Велика грецька колонізація.</p>
<p>Тема 4 Піднесення Афін</p> <p>Соціально-економічний розвиток Греції: класичне рабство, ремесла, торгівля. Формування Афінської демократії (реформи Тезея, Солона, Клісфена). Політичний та соціальний лад. Правова та судова система. Греко-перські війни і їх значення.</p>
<p>Тема 5 Стародавня Спарта</p> <p>Виникнення Спартанської держави. Закони Лікурга. Особливості політичного й соціального ладу. Зовнішня політика Спарти. Утворення Пелопонеського союзу. Пелопонеська війна та її підсумки. Криза й занепад полісної системи Греції в IV ст до н.е.</p>
<p>Тема 6 Піднесення Македонії. Греко-македонська експансія на Схід</p> <p>Фракійські племена. Піднесення Македонії за Філіппа II. Початок завоювань. Встановлення македонської гегемонії в Греції. Походи Олександра Македонського. Формування імперії. Суть епохи Еллінізму, періодизація. Елліністичні держави (Єгипет Птолемеїв, держава Селевкідів, Македонія, Пергам, Понтійське царство).</p>
<p>Тема 7 Культура Стародавньої Греції</p> <p>Загальні риси й особливості грецької культури. Релігія і міфологія. Розвиток науки й техніки. Література і театр. Архітектура й образотворче мистецтво.</p>
<p>Тема 8 Виникнення Риму. Царський період</p> <p>Джерела та періодизація історії Стародавнього Риму. Природно-кліматичні умови та населення давньої Італії (етруски, італіки, грецька колонізація). Царський період римської історії. Реформи Сервія Тулія.</p>
<p>Тема 9 Римська республіка</p> <p>Боротьба патрициїв і плебеїв. Утвердження республіки. Політичний та суспільний устрій республіканського Риму. Закони XII таблиць. Об'єднання Італії під владою Риму.</p>
<p>Тема 10 Експансія Риму у Середземномор'ї у III-II ст. до н.е. та її наслідки</p> <p>Пунічні війни: причини, хід, наслідки. Війни з еліністичними державами. Соціально-економічний розвиток Римської республіки в II-I ст. до н.е. Реформи братів Гракхів: причини, суть, наслідки.</p>
<p>Тема 11 Криза й падіння республіки</p> <p>Реформи Гая Марія. Диктатура Сули. Повстання Спартака: причини, хід, наслідки. Громадянські війни. Перший триумвірат. Другий триумвірат. Падіння республіки</p>
<p>Тема 12 Римська імперія в період принципату I-III ст.</p> <p>Зміни в політико-правовій сфері. Суть принципату. Соціально-економічні процеси. Внутрішня і зовнішня політика Октавіана Августа. Римська імперія за наступників Октавіана (I ст. н.е.).</p>

<p>Тема 13 «Золота доба» Римської імперії (II ст.)</p> <p>Династія Антонінів. Правління Траяна. Зміни у внутрішній і зовнішній політиці при Андріані. Правління Антоніна Пія, Марка Аврелія і Коммода.</p>
<p>Тема 14 Пізня Римська імперія (домінат)</p> <p>Криза Римської імперії у III ст. Встановлення доміанату. Реформи Діоклетіана. Правління Константина і його нащадків в IV ст. Падіння Західної Римської імперії.</p>
<p>Тема 15 Культура Риму</p> <p>Етапи розвитку та особливості римської культури. Релігія і традиції давніх римлян. Походження і рання історія християнства. Розвиток архітектури і мистецтва. Література, освіта й наука.</p>

5. Очікувані результати навчання навчальної дисципліни

Після успішного вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти зможе:

РН1	Знати основні етапи історичного розвитку Античного світу.
РН2	Виявляти, опрацьовувати й самостійно аналізувати джерела інформації, що стосуються цього періоду.
РН3	Визначати специфіку політичного, суспільно-економічного й етнокультурного розвитку у добу Античності.

6. Роль навчальної дисципліни у досягненні програмних результатів

Програмні результати навчання, досягнення яких забезпечує навчальна дисципліна.

Для спеціальності 032 Історія та археологія:

ПР1	Знати найважливіші факти історичного минулого українського народу і історії людства загалом, а також мати більш глибокі знання про певний історичний період або проблему.
ПР2	Розуміти контекст і причини відповідних історичних подій і використовувати ці знання у професійній діяльності.
ПР5	Вміти працювати з письмовими, речовими, етнографічними, усними, архівними та іншими історичними джерелами.

7. Види навчальних занять та навчальної діяльності

7.1 Види навчальних занять

<p>Тема 1. Вступ. Теоретико-методологічні засади курсу</p>
<p>Лк1 "Вступ. Теоретико-методологічні засади курсу" (денна)</p> <p>Предмет, завдання, функції та методологія курсу. Взаємозв'язок з іншими дисциплінами. Джерела вивчення й історіографія. Особливості становлення й розвитку Античного світу.</p>
<p>СЗ1 "Вступ. Теоретико-методологічні засади курсу" (денна)</p> <p>Предмет, завдання, функції та методологія курсу. Джерела вивчення й історіографія. Особливості становлення й розвитку Античного світу.</p>

Тема 2. Крито-Мікенський (догомерівський) період
Лк2 "Крито-Мікенський (догомерівський) період" (денна) Критське суспільство у III- початку II тис. до н.е. Розквіт Критського царства у II тис. до н.е. Культура стародавнього Криту. Ахейська Греція й формування Мікенської культури.
С32 "Крито-Мікенський (догомерівський) період" (денна) Критське суспільство в XXVIII-XVIII ст. до н.е. Розквіт Критського царства (XVIII-XV ст. до н.е.). Вторгнення ахейців. Формування мікенської цивілізації. Мікенська культура.
Тема 3. Гомерівський період. Архаїчна та класична Греція (VIII-VI ст. до н.е.)
Лк3 "Гомерівський період. Архаїчна та класична Греція (VIII-VI ст. до н.е.)" (денна) Господарський розвиток, ограні управління й соціальна структура в Гомерівський період. Соціально-економічний та політичний розвиток. Формування полісного устрою. Велика грецька колонізація.
С33 "Гомерівський період." (денна) Характеристика джерельної бази. Поеми Гомера. Господарський розвиток. Ограні управління й соціальна структура.
С34 "Архаїчна та класична Греція (VIII-VI ст. до н.е.)" (денна) Соціально-економічний та політичний розвиток. Формування полісного устрою. Велика грецька колонізація.
Тема 4. Піднесення Афін
Лк4 "Піднесення Афін" (денна) Соціально-економічний розвиток Греції: класичне рабство, ремесла, торгівля. Формування Афінської демократії (реформи Тезея, Солона, Клісфена). Політичний та соціальний лад. Правова та судова система.
Лк5 "Піднесення Афін" (денна) Греко-перські війни і їх значення.
С35 "Піднесення Афін" (денна) Соціально-економічний розвиток Греції в V ст. до н.е. (класичне рабство, ремесла, торгівля). Формування Афінської держави. Реформи Тезея, закони Драконта, діяльність Солона й Клісфена. Політичний та соціальний лад Афін в V ст. до н.е. Греко-перські війни і їх значення.
Тема 5. Стародавня Спарта
Лк6 "Стародавня Спарта" (денна) Виникнення Спартанської держави. Закони Лікурга. Особливості політичного й соціального ладу. Зовнішня політика Спарти. Утворення Пелопонеського союзу. Пелопонеська війна та її підсумки. Криза й занепад полісної системи Греції в IV ст до н.е.

<p>С36 "Стародавня Спарта" (денна)</p> <p>Виникнення Спартанської держави. Особливості політичного й соціального ладу. Зовнішня політика Спарти. Утворення Пелопонеського союзу. Пелопонеська війна та її підсумки. Криза й занепад полісної системи Греції в IV ст до н.е.</p>
<p>Тема 6. Піднесення Македонії. Греко-македонська експансія на Схід</p>
<p>Лк7 "Піднесення Македонії. Греко-македонська експансія на Схід" (денна)</p> <p>Фракійські племена. Піднесення Македонії за Філіппа II. Початок завоювань. Встановлення македонської гегемонії в Греції. Походи Олександра Македонського. Формування імперії. Суть епохи Еллінізму, періодизація. Елліністичні держави.</p>
<p>С37 "Піднесення Македонії. Греко-македонська експансія на Схід" (денна)</p> <p>Піднесення Македонії за Філіппа II. Початок завоювань. Походи Олександра Македонського. Формування імперії. Суть епохи Еллінізму, періодизація. Елліністичні держави (Єгипет Птолемеїв, держава Селевкідів, Македонія, Пергам, Понтійське царство).</p>
<p>Тема 7. Культура Стародавньої Греції</p>
<p>Лк8 "Культура Стародавньої Греції" (денна)</p> <p>Загальні риси й особливості грецької культури. Релігія і міфологія. Розвиток науки й техніки. Література і театр. Архітектура й образотворче мистецтво.</p>
<p>С38 "Культура Стародавньої Греції" (денна)</p> <p>Загальні риси й особливості грецької культури. Релігія і міфологія. Розвиток науки й техніки. Література і театр. Архітектура й образотворче мистецтво.</p>
<p>Тема 8. Виникнення Риму. Царський період</p>
<p>Лк9 "Виникнення Риму. Царський період" (денна)</p> <p>Джерела та періодизація історії Стародавнього Риму. Природно-кліматичні умови та населення давньої Італії (етруски, італіки, грецька колонізація). Царський період римської історії. Реформи Сервія Тулія.</p>
<p>С39 "Виникнення Риму. Царський період" (денна)</p> <p>Джерела та періодизація історії Стародавнього Риму. Природно-кліматичні умови та населення давньої Італії. Греки в Італії та Сицилії. Етруски: походження, суспільно-політичний устрій, культура. Царський період римської історії. Реформи Сервія Тулія.</p>
<p>Тема 9. Римська республіка</p>
<p>Лк10 "Римська республіка" (денна)</p> <p>Боротьба патриціїв і плебеїв. Утвердження республіки. Політичний та суспільний устрій республіканського Риму. Закони XII таблиць. Об'єднання Італії під владою Риму.</p>

<p>С310 "Римська республіка" (денна)</p> <p>Боротьба патриціїв і плебеїв. Утвердження республіки. Політичний та суспільний устрій республіканського Риму. Закони XII таблиць. Об'єднання Італії під владою Риму.</p>
<p>Тема 10. Експансія Риму у Середземномор'ї у III-II ст. до н.е. та її наслідки</p>
<p>Лк11 "Експансія Риму у Середземномор'ї у III-II ст. до н.е. та її наслідки" (денна)</p> <p>Пунічні війни: причини, хід, наслідки. Війни з еліністичними державами. Соціально-економічний розвиток Римської республіки в II-I ст. до н.е. Реформи братів Гракхів: причини, суть, наслідки.</p>
<p>С311 "Експансія Риму у Середземномор'ї у III-II ст. до н.е. та її наслідки" (денна)</p> <p>Пунічні війни: причини, хід, наслідки. Війни з еліністичними державами. Соціально-економічний розвиток Римської республіки в II-I ст. до н.е. Реформи братів Гракхів: причини, суть, наслідки.</p>
<p>Тема 11. Криза й падіння республіки</p>
<p>Лк12 "Криза й падіння республіки" (денна)</p> <p>Реформи Гая Марія. Диктатура Сули. Повстання Спартака: причини, хід, наслідки. Громадянські війни. Перший триумвірат. Другий триумвірат. Падіння республіки.</p>
<p>С312 "Криза й падіння республіки" (денна)</p> <p>Реформи Гая Марія. Диктатура Сули. Повстання Спартака: причини, хід, наслідки. Громадянські війни. Перший триумвірат. Другий триумвірат. Падіння республіки.</p>
<p>Тема 12. Римська імперія в період принципату I-III ст.</p>
<p>Лк13 "Римська імперія в період принципату I-III ст." (денна)</p> <p>Зміни в політико-правовій сфері. Суть принципату. Соціально-економічні процеси. Внутрішня і зовнішня політика Октавіана Августа. Римська імперія за наступників Октавіана (I ст. н.е.).</p>
<p>С313 "Римська імперія в період принципату I-III ст." (денна)</p> <p>Зміни в політико-правовій сфері. Суть принципату. Соціально-економічні процеси. Внутрішня і зовнішня політика Октавіана Августа. Римська імперія за наступників Октавіана (I ст. н.е.)</p>
<p>Тема 13. «Золота доба» Римської імперії (II ст.)</p>
<p>Лк14 "«Золота доба» Римської імперії (II ст.)" (денна)</p> <p>Династія Антонінів. Правління Траяна. Зміни у внутрішній і зовнішній політиці при Андріані. Правління Антоніна Пія, Марка Аврелія і Коммода.</p>
<p>С314 "«Золота доба» Римської імперії (II ст.)" (денна)</p> <p>Династія Антонінів. Правління Траяна. Зміни у внутрішній і зовнішній політиці при Андріані. Правління Антоніна Пія, Марка Аврелія і Коммода.</p>

Тема 14. Пізня Римська імперія (домінат)
Лк15 "Пізня Римська імперія (домінат)" (денна) Криза Римської імперії у III ст. Встановлення домінату. Реформи Діоклетіана. Правління Константина і його нащадків в IV ст. Падіння Західної Римської імперії.
СЗ15 "Пізня Римська імперія (домінат)" (денна) Криза Римської імперії у III ст. Встановлення домінату. Реформи Діоклетіана. Правління Константина і його нащадків в IV ст. Падіння Західної Римської імперії.
Тема 15. Культура Риму
Лк16 "Культура Риму" (денна) Етапи розвитку та особливості римської культури. Релігія і традиції давніх римлян. Походження і рання історія християнства.
СЗ16 "Культура Риму" (денна) Етапи розвитку та особливості римської культури. Релігія і традиції давніх римлян. Походження і рання історія християнства. Розвиток архітектури і мистецтва. Література, освіта й наука.

7.2 Види навчальної діяльності

НД1	Підготовка до семінарського заняття
НД2	Підготовка до поточного та підсумкового контролю
НД3	Конспектування
НД4	Написання контрольної роботи

8. Методи викладання, навчання

Дисципліна передбачає навчання через:

МН1	Лекція з використанням мультимедіа
МН2	Семінарське заняття
МН3	Написання контрольної роботи

Лекції надають студентам теоретичну основу знань з історії Античності (РН1, РН3). Лекції доповнюються семінарськими заняттями, що дозволяє студентам застосовувати теоретичні знання на практичних прикладах. Демонстрація презентацій передбачає візуалізувати й краще сприймати навальний матеріал. Самостійному навчанню сприятиме підготовка до лекцій, семінарських занять, а також робота над контрольною роботою (РН2, РН3). Під час підготовки останньої студенти розвиватимуть навички критичного та аналітичного мислення, синтезу навчальної теорії та практичних дій.

Здатність критично усвідомлювати взаємозв'язок між фактами, подіями, явищами і процесами в минулому та сучасності. Групова робота (колективне обговорення виділеної проблеми і пошук її вирішення). Критична оцінка літератури. Підготовка

повідомлення/виступу (фіксує проблему і способи її вирішення).

9. Методи та критерії оцінювання

9.1. Критерії оцінювання

Шкала оцінювання ECTS	Визначення	Чотирибальна національна шкала оцінювання	Рейтингова бальна шкала оцінювання
A	Відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	5 (відмінно)	$90 \leq RD \leq 100$
B	Вище середнього рівня з кількома помилками	4 (добре)	$82 \leq RD < 89$
C	Загалом правильна робота з певною кількістю помилок	4 (добре)	$74 \leq RD < 81$
D	Непогано, але зі значною кількістю недоліків	3 (задовільно)	$64 \leq RD < 73$
E	Виконання задовольняє мінімальні критерії	3 (задовільно)	$60 \leq RD < 63$
FX	Можливе повторне складання	2 (незадовільно)	$35 \leq RD < 59$
F	Необхідний повторний курс з навчальної дисципліни	2 (незадовільно)	$0 \leq RD < 34$

9.2 Методи поточного формативного оцінювання

МФО1	Робота студента на семінарських заняттях (доповідь, доповнення, рецензування тощо)
МФО2	перевірка тестування
МФО3	Перевірка та оцінювання контрольної роботи

9.3 Методи підсумкового сумативного оцінювання

МСО1	Опитування
МСО2	Звіт за результатами виконання практичних робіт
МСО3	Реферат (підготовка, презентація, захист)
МСО4	Оцінювання письмових робіт

Контрольні заходи:

2 семестр	100 балів
МСО1. Опитування	40
усне опитування	40
МСО2. Звіт за результатами виконання практичних робіт	20

	звіт-конспект	20
МСО4. Оцінювання письмових робіт		40
	додатковий семестровий контроль	40

Контрольні заходи в особливому випадку:

2 семестр		100 балів
МСО2. Звіт за результатами виконання практичних робіт		30
	звіт-конспект	30
МСО3. Реферат (підготовка, презентація, захист)		30
	захист реферата	30
МСО4. Оцінювання письмових робіт		40
	додатковий семестровий контроль	40

Оцінювання протягом семестру проводиться у формі усних (40 балів) і письмових (40 балів) опитувань та індивідуальних презентацій (20 балів). Всі роботи повинні бути виконані самостійно. Після вивчення дисципліни проводиться додатковий семестровий контроль, який проводиться в письмовій формі.

10. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни

10.1 Засоби навчання

ЗН1	Бібліотечні фонди
ЗН2	Мультимедіа, відео- і звуковідтворювальна, проєкційна апаратура (відеокамери, проєктори, екрани, смартдошки тощо)
ЗН3	Інтернетресурси

10.2 Інформаційне та навчально-методичне забезпечення

Основна література	
1	Балух В.О. Історія античної цивілізації: У 3-х т. Т.1 Стародавня Греція: Підручник. Чернівці, 2017. 656 с.
2	Балух В.О. Історія античної цивілізації: У 3-х т. Т.2 Стародавній Рим: Підручник. Чернівці, 2018. 656 с.
Допоміжна література	
3	Всесвітня історія: навч. посіб. / Б. М. Гончар, В. М. Мордвінцев, А. Г. Слюсаренко, С. П. Стельмах. К.: Знання, 2014. 895 с.